

„Enyésszen az egyén, ha él a köz.” (?)

Madách Imre

Striker Sándor:

A VIHAR KAPUJÁBAN 2.0

A 2020-as évről

Mi, életben maradtak, összegezzük – most, hogy elmúlt – a 2020-as évet. Ahányan megéltük, annyi féleképpen láttuk. Meg kellene kérdeznünk azokat is, akik nem élték túl. Ahogy azt *A vihar kapujában* című japán történetben olvashattuk-láthattuk. Hiszen ott még a leghitelesebbnek tűnő tanú, maga az áldozat is másként látta, élte meg az eseményeket.

A valóság megélése szubjektív - ez az összegzés is az. Annak összefoglalása, hogy hazámban, Magyarországon hogyan éltem túl és hogyan éltem meg ezt az évet. Megbizonyosodva és óriásit csalódva.

2020-ban az általam eddig megélt évekhez képest

- jóval szorosabban fonódott össze a magánélet és a közélet
- jóval nagyobb tétje lett az emberi döntéseknek
- jóval nagyobb bátorság kellett ahhoz, hogy gyávák legyünk
- jóval inkább szembekerült egymással a gazdaság és a társadalom
- jóval inkább lelepleződött a politika képmutatása és álszentsége
- az öt előző tétel miatt jóval nehezebb lett nem ítélkeznünk egymás és önmagunk felett.

A magánszféra és a közszféra 2020-ban

Ez volt az – a még le nem zárult – időszak, amikor a korábbiakhoz képest sokkal erősebben összefonódott a magánélet és a közszféra világa. Egyszerűen azért, mert innen kezdve a koronavírus járvány miatt a korábbiaknál közvetlenebbül és akár végzetesen is hathattunk és hathatunk egymás életére. 2020. az az év, amikor Immanuel Kant német filozófus nevezetes kategorikus imperatívusza szerint kellett (volna) élnünk. „Cselekedj úgy, hogy cselekedeted vezérelve akár általános emberi törvény lehessen.” Saját magunk és a többiek életben maradása érdekében úgy kellett (volna) emberek közé mennünk, hogy ne veszélyeztethessük őket és magunkat – mivel potenciálisan ők és mi magunk is egy akár halálos vírus hordozói is lehettünk. Már március elején vírus-tudatosan mentem egy [stúdióbeszélgetésre](#) a Tilos Rádióba.

Hiszen előtte néhány nappal [nekrológot írtam](#) az egyik legrégebbi barátomról. Akiről nem tudtam előtte, hogy beteg, nem is tesztelték, csak hát előzmények nélkül két hét lélegeztető-gépes kezelés után már nem jött vissza.

És otthon kitört a nagy maszk-vita, amikor azt mondtam, hogy orosz rulettet játszik az, aki maszk nélkül emberek közé megy. Erősnek és durvának tartották ezt a hasonlatot a többiek. Meg hogy milyen kicsi a vírus, nem állítja meg a maszk. Ilyeneket állított a kezdetekkor a WHO, meg Orbán Viktor meg Müller Cecília is. Azaz bejött a háztartásokba a közélet. Két ellenvetésem volt: egyrészt, hogy Semmelweis Ignác hazájában az orvosok talán nem valószínű, hogy magukat féltik az újszülött babáktól, amikor maszkban vezetik le a szüléseket. A másik, hogy mivel húsz éve piszkosabbnál piszkosabb, porosnál porosabb házi- meg kőműves-munkákat is szoktam végezni, a kazán mellett már régóta ott lóg egy orvosi maszk, amit használni is szoktam. Lefényképeztem az orrészén megtapadt két feketésszürke foltot. Meglepődtek. Úgy éreztem, a közélet irányítása, a politika messze elszakadt a valóságtól, és innentől kezdve úgy tűnt – persze akkortól már a sajtóban is látszott –, hogy a magánéletet valóban a kategorikus imperatívusz szerint kell élnem, mivel a tényleges emberi „törvényeket”, azaz a szabályozókat olykor *ezek ellenében* hozták meg.

Ilyen volt az érettségi lebonyolítása. Az élet törvényével ellentétesnek, a családokra nézve veszélyesnek tartottam a magyarországi írásbeli-szóbeli érettségik mindenáron történő megrendezését, [szóltam ellene](#). A negatív hatás a világszerte csak nyomokban mutatható ki, hiszen – ahogy azt önmaga ellenőrzéseként akkor nyomon követtem – két hétre rá néhány napig kicsit magasabb volt az új fertőzöttek száma, és egy hónappal az érettségik után néhány koronavírus-elhalálozással többet mutattak ki a grafikonok is, azonban a politikai keményfejűségnek ez inkább csak a főpróbája volt. Nem követtük sem Ausztria, sem Szlovákia példáját az érettségik részleges vagy teljes elhalasztásával. Aztán az év végéig nem hallottam arról, hogy ősszel Ausztriában vagy Szlovákiában számottevő nehézséget okozott volna náluk az érettségik rugalmas kezelése. A két eltérő, a rugalmatlan és a rugalmas, életre odafigyelőbb politikai gyakorlat tragikus különbsége azonban megmaradt, és 2020. végére tragikusan kimutathatóbbá vált – az életet előtérbe helyező Ausztria és Szlovákia „javára”. De még nem tartunk ott.

A karantén időszak a magánélet és a közélet érzelmi konfrontációjává vált. Amíg azt láttuk a híradókban, hogy külföldi szupermarketek előtt maszkokat osztogatnak a vevőknek és vegyszeres kendővel törlik az alkalmazottak a bevásárlókocsikat, addig Orbán Viktor egy repülőgép gyomrában lapogatta a kínai maszkos dobozok tonnáit, és lakóhelyemen az utcabeliek meg másutt néhány régi osztálytársam és mások nekiálltak ingyen-maszkokat varrni. A közéleti felelősség kezdett [áthúzódni-átvállalódni a magánlétre](#), s a köz járványügyi felelősei keserűen mulatságos, egyoldalú kommunikációba kezdtek a médiában. Egy idő után már kérdezni sem lehetett tőlük. Ők

döntöttek a fejünk felett, s közben nekünk kellett döntenünk helyettük a mindennapi életben.

Nagyobb tétje lett az emberi döntéseknek

Eldöntötték és szabályozták, hogy ki-mikor mehet a boltba, nekünk el kellett döntenünk, hogy akkor most ki menjen a boltba? Az idősebb, amikor még biztos van minden, vagy a fiatalabb, amikor már nem biztos, hogy érdemes menni?

Mennyire kell a pénz? Bizony sok-sok előre elvállalt munkánk elmaradt a koronavírus-járvány miatt, sokszázézes veszteséget, pontosabban elmaradt jövedelmet okozva. Vállaljunk-e mégis személyes kontaktust igénylő feladatokat? Ki kellett váltani dolgokat. Hiszen igen, nagyon is büszke lehettem arra, hogy ebben a nehéz időszakban végleges formába hozva megjelenik egy [Tragédia-tanulmányom](#) egy szép tudományos kötetben és egy másik [elemzésem egy folyóiratban](#). Arra is, hogy [beszélgetésre hívtak meg](#) a Kossuth-tériek a közösségi oldal nyilvánossága elé az egypártrendszer lebontásáról – ám voltak halogatott, de elvégzendő munkák is, amik egyébként sokba kerültek volna. Így került a járványév eredmény-oldalára a korlátok festése-mázolása, és egy nagy lélegzetvétellel a konyha kifestése, kirakodással-visszarakodással. Anyagköltség árban. Meg, ha már lett idő, megcsináltam egy kisasztalt meg egy rég tervezett beépített szekrényt.

És nem lett Adria, csak egy kis Balaton. Régi barátok 4-5 méterről. Igaz, megtudtuk, hogy akik ezt meghirdették, palira vettek minket. Híveik utálják, ha emlegetjük, de ha egy vezető politikus mást csinál, mint amit kormánya hirdet, átvágja választóit. Szűk körben az Adrián nyaralni egy jachton persze hogy biztonságos. És közben életemben nem láttam annyi nyaralót hömpölyögni a Balaton-parti sétányon, mint 2020. augusztusának végén. Maszk nélkül. Ott éreztem meg, hogy...

Jóval nagyobb bátorság kell ahhoz, hogy gyávák legyünk

...és feltegyük a maszkot ott a nagy tömegben. „Gyáván” és vállalva a „gyávaságot”. Igen, volt, hogy megszóltak érte nyilvánosan. Hiszen épp a „nyitás” volt – persze akik nekünk „nyitottak”, nem játszottak nyílt kártyákkal. Ha egy politikus augusztus 20-án vidéki ünnepségen vesz részt, majd kiderül róla, hogy előtte bulizott és egyébként pozitív lett a Covid-19 tesztje, akkor beindulhat a napok számolgotása meg a para. A polgármester is csak később lett beteg, köze nincs a kettőnek egymáshoz, az biztos. De magabiztosan mondják sokan, hogy ilyen betegség nincs, meg kamu. A miniszterelnökön, ha nyilatkozik, nincs maszk. A tisztifőorvos asszonyon se. Én hordom, bátran vállalva gyávaságot. Sok pénzt veszítettünk, szokásos jövedelmünknek nagy hányada elúszott az elmaradt munkák miatt. Ami nem, azt el kellett vállalni –

élőben, szemtől szembe másokkal, bátran vállalva a maszkos gyávaságot. Hiszen a nyitás a „gazdaság” érdekében történt, az elmaradt jövedelmeket, a munkából kiesést Európában kirívó módon csak a munkáltatók felé kompenzálta némileg a kormány – a munkavállalók és mikrovállalkozók százezrei magukra maradtak a bajban.

Jóval inkább szembekerült egymással a gazdaság és a társadalom

Ennek az elemzésével (is) adósok még a közgazdászok és szociológusok. Nincs bennem illúzió, hogy valaha is meg fogjuk tudni, mi is történt a gazdasággal 2020-ban Magyarországon. Varga Mihály mást jósolt tavasszal és teljesen mást mondott ősszel. A járvány kivételes helyzetében hozott intézkedések jelentős része teljesen másról szólt. A gazdaságért aggódott a miniszterelnök, és az ország vezetése ténylegesen magára hagyta a társadalmat, átpolitizálta a vírusvédekezést, [próbáltam szólni](#). Bedobta a gyeplőt, az emberek közé, mégha utálok is ezt a kifejezést. Az önkormányzatoktól elvette a jogokat, és egyben őket okolta. Csak az nem látszott, hogy bármiben is felkészítették volna az országot a mindvégig emlegetett „második hullámra.” Egy hónap ingyen internet a tanulóknak, ja. Így kell bánni az internet-szolgáltatók pénzével. Úgy általában tettek egy nagyot az emberek életére, ha vastag pénzről, meg persze ha futballról volt szó.

Ilyen volt a Szuperkupa döntő. Meg előtte jónéhány meccs, amikor „zárt ajtók” mögött játszottak már a csapatok, de a zárt ajtók előtt százak, ha nem ezrek tolongtak.

Behallatszott e százak önfelelt esti-éjszakai szurkolása a Fradi pályától néhány száz méterre betegeket gyógyító Dél-Pesti Centrumkórház, a Szent László Kórház erkélyeire-ablakaiba is, hiszen meleg volt a kora-ősz. Ott csöveken vették a levegőt a betegek, a koronavírus járvány betegek, köztük a feleségem is. Saját és kórteremtársai kínlódását látva-érezve úgy gondolta, hogy meg lehetne ettől menteni másokat. És írt egy posztot, arra kérve a futballszurkolókat, hogy ne menjenek tömegbe, ne menjenek el a focimeccsre. És szeptember 20-ikán megkért, hogy – mivel ő mindaddig sohasem posztolt – tegyem fel írását közösségi oldalra, átküldte egy szelfivel együtt telefonjáról. Én, minden tényleges gyávaságomat legyőzve, addigra voltam már bent a kórházban, vittem neki, amiket kért. Soha nem láttam még olyan félelmetesen néptelen parkolót Budapesten, mint akkor a kórház előtt, végestelen-végig a Gyáli úton. Azt a látványt nem kívánom vissza.

A [posztot](#) néhány nap alatt legkevesebb 40-200 ezren láthatták. A 4600 megosztás és ugyanennyi jelölés mellett a 3000-nél több hozzászólás döntő többségéből áradt feleségem felé a jókívánság és a szeretet. A féltő, együttérző kommentelők közül van, aki nem érte meg sajnos az év végét. És volt néhány tucat, hogy szépen írjam, erőteljes kételkedő is. Hiszen a járvánnyal kapcsolatos, kezdettől tartó politikai ingadozás mélyen megosztotta a társadalmat. Nem csoda, ha egyszer még a miniszterelnök is

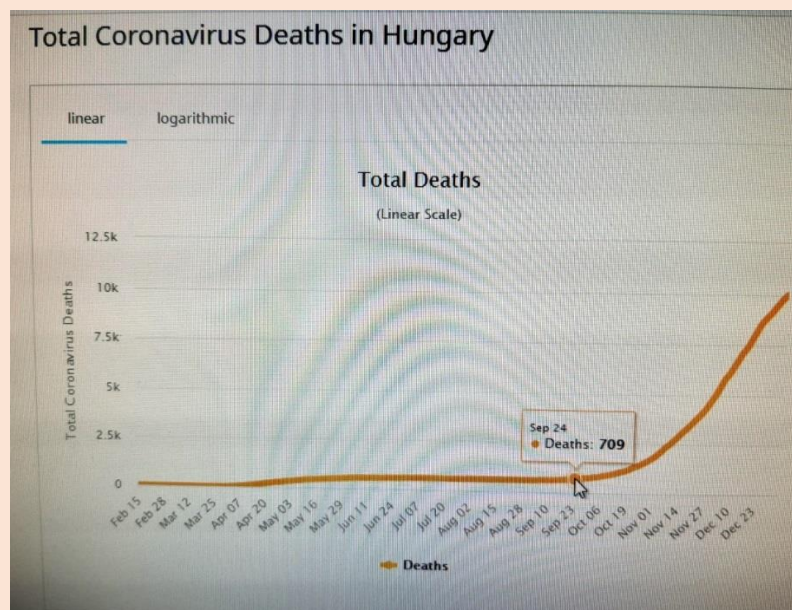
kétkedve nyilatkozott a járvány-orvosok álláspontjáról. Egy dolog bántóan hiányzott – az egyetértő szándék abban, hogy egy focimeccs nyilvánossága kedvéért nem kellene veszélybe hozni emberéleteket, pedig ezért született a poszt. Igaz, a meccs előtt Orbán Viktor meglátogatta a kórházat – kaptunk előtte több nemhivatalos puhatolózást. Setesutára sikeredett [látogatása](#), lépcsőházi beszélgetése.

Viszont gyáva volt a miniszterelnök ahhoz, hogy lemondja a meccs nyilvánosságát. Sok pénzről lehetett szó, tudom a gazdaság meg a foci neki fontosabb. A német szurkolókat a hivatalos hírek szerint ellenőrizve, tesztelve csoportosan egyenesen a Stadionig vitték – az igazság azonban az, hogy mikor a meccs reggelén gyalog mentem végig a Nagykörúton dolgozni megint, lazán jött szembe néhány éltesebb Bayern München mezes focirajongó. Időre kellett legyalogolnom a Nyugati tér-Blaha Lujza tér 2,7 kilométeres távját, hogy elkerüljem a fentiekben érzékeltetett szokásos vitát a villamoson a maszkviselésről, így hát nem fotóztam le őket, mert siettem. Csak visszafelé azt a fekete plakátos, gyászos hirdetőoszlopot, amelyikkel baljósan épp a Szuperkupát reklámozták.

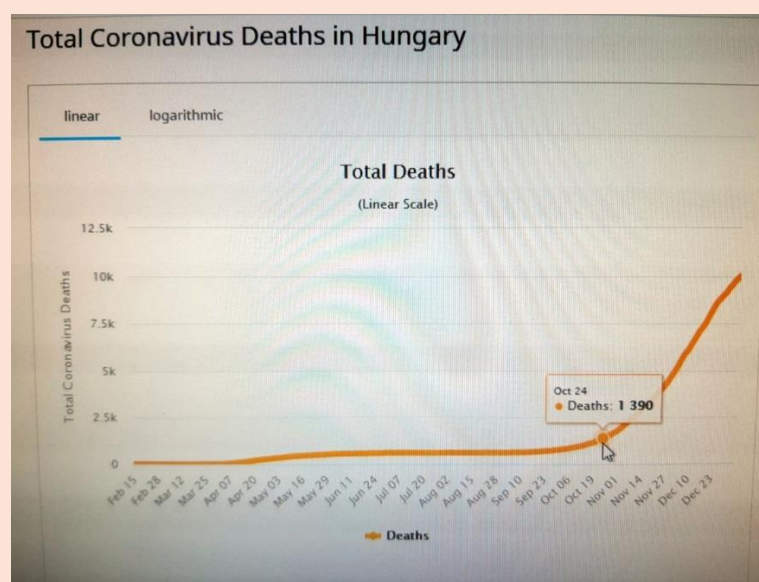

Miért hiányolom a szociológusok és közgazdászok munkáját? Mert soha nem fogjuk megtudni 2020. nyarának-őszének „nyitási” és Szuperkupa hatásait, ami egyébként [bevallottan egy emberkísérlet volt](#). De hogy mi lett a következménye, hogy lett-e következménye, nem tudhatjuk. Persze a társadalomtudósok sem kaptak adatokat, gondolom. Így, amit hírolvasóként tudhatok-láthatok az egyik ismert nemzetközi

[járvány-követő honlapon](#), az nekem világosan mutatja, hogy a tragikus esetszám nem szeptember 24-ike előtt kezdett emelkedni:

Annál inkább egy hónappal a meccs után, október 24-ikét követően, ami a tünetészlelés-bejelentés-tesztelés-tesztértékelés-kórházba szállítás - lélegeztetés tapasztalati 4-5 hetes hazai lefutásához kísértetiesen hasonlít:

A 2020-as évnek azonban sem magán- sem közéletileg nem volt vége. Otthon a koronavírus családi végigélése meglehetősen megpróbáltatás volt, az egyhónapnyi kórház

és a további hónap otthoni gyógyulás ellátása-megélése. Bele kellett, hogy férjen egy korábban elvállalt Madách-konferencia előadás a XXVIII. Madách Szimpóziumon Szegeden, amit [online próbáltam megtartani](#) – elkészítettem, de nem adták le. Meg egy korábbi szoba-beázás eltüntetése spaklis kaparással (ha már van maszk), gletteléssel-festéssel, ahogy kell, ha már lett rá idő. Közben aki tud, vagy megtanult, főz és naponta nyugtatja a rendőröket, mert elfelejtette valaki törölni a beteget a rendszerből. Meg házi rendszergazdaként internet-vadászat után tartani kell a létrát, hogy bejöhessen a gyorsabb net, hiszen nálunk is mindenki online tanul és tanít. Nem is bántam, hogy globálisabb kérdésekről is szó lehetett végre egy [ELTE-előadásom erejéig](#).

A politikai közélet közben, és mint kiderült, egészen az év végéig exponenciálisan növekvő módon penetránsan fittyet hányt a társadalom, a mindennapi lét problémáira.

Jóval inkább lelepleződött a politika képmutatása és álszentsége

Magyar százezrek és milliók egzisztenciájának megsegítése és az emberi életek megmentése helyett hirtelen nagyon fontos lett az egyetemi világ csesztetése, a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatóinak és oktatóinak folyamatos alázása, meg katona-kancellári tragiko-paródiája. És persze egy Donald Trump melletti kiállítás – hát ha már a koronavírus ellen nem a fertőtlenítőszer-ivás javaslatát vettük át tőle, kirendeltük a golyóálló mellényes géppisztolyokat az utcára. És a legfontosabb politikai ügyé a gendert meg az LMBT-ét emelte nagyrabecsült politikai-kormányzati elitünk egészen az Alaptörvényig, amíg a hübrisz Tantalosz-szicklája magával nem sodorta magát az egykori szerzót – egész nemzetünk szégyenére, sajnos.

És év végére itt álltunk egy össze-vissza beszélő miniszterelnökkel, aki szerint egyszer ő a felelős, máskor pedig nem, egyszer a halottak számítanak, aztán pedig nem, meghogy Ausztria a példa, dehát itt lett az év vége és messze lehangyuk Ausztriát (meg persze a már említett, érettségiben is óvatosabb Szlovákiát), és tragikus módon nem a védekezés eredményességében, hanem a lakosságárányos halottak számában. De nagyon – tragikus magas, kétjegyű százalékokkal.

És lett az, hogy ez volt a legjobb 10 év az elmúlt száz évben – csak azt nem mondja el miniszterelnökünk, hogy miben. Születésszámban? Megépített lakások számában? Megnövekedett élettartamban? Felsőfokú végzettségek számában? Nem sírok vissza egyetlen korszakot sem, ám legfőképpen azokat nem, amikor lelkesítő sikerekről nyilatkoztak a vezetők és írtak az egypártrendszer vezércikkei az év végén.

Mert ha arra büszke, hogy sok száz milliárd forint közpénz ráfordításával a FIFA ranglistáján ez alatt a 10 év alatt a 42-ik helyről egészen a 40-ik (!) helyre sikerült felhozni a magyar football-válogatottat, akkor azért tudnék olyan 10 évet mondani, amikor voltunk ennél jobbak.

Jóval nehezebb lett nem ítélkezniünk egymás és önmagunk felett

2020-ban váratlanul megnőtt egyéni felelősségünk – és ugyanakkor sokkal erőteljesebben kezdtük elvárni politikai vezetőink irántunk való felelősségét, mióta a döntésük tétje akár az életünk lehet – békeidőben.

Mert békeidő volt 2020-ban Magyarországon. Nagy hazugság és félrevezetés volt a katonai, háborús nyelv kormányzati szintű bevezetése. A háborúban két ellentétes szándékú fél áll szemben egymással. A koronavírusnak azonban nincsenek szándékai. A vírus egy biológiai képződmény, nincs akarata. Igen, fertőző, de mivel ezt a vírust csakis mi, emberek vagyunk képesek továbbadni egymásnak, e sajátossága miatt a társadalmak, tehát mi magunk vagyunk felelősek terjedéséért, illetve a terjedés megállításáért. Ezért lett 2020. a kanti kategorikus imperatívusz éve. Ki-ki szembenézhetett azzal, hogy mennyire viselkedett emberként az emberek között. A háborús nyelvezet kormányzati sulykolása csak arra volt jó, hogy békeidőben hazaárulózhassanak – és hogy fogadjuk el a halálos áldozatokat, hogy aki menthetetlen, azt nem lehet megmenteni. Csakhogy a vírus nem puska- vagy ágyúgolyó, amivel célba vettek minket, hanem egy biológiai-társadalmi tényező, ami ellen lehet védekezni. És két kisvárosnyi elvesztett honfitársunkat – ellentétben *A vihar kapujában* elképzelt meséjével – nem tudjuk már megkérdezni, megtettünk-e mindent értük. Az általam megéltek-megtapasztaltak szerint nem. A történelemnek nincs ítélőszéke – de nekem, magánembernek van. Magyarország 2020. évi vezetésének óriási szégyene, hogy summa summárum lakosainknak arányához képest a világ legtragikusabb 16 országa közé jutottunk „fel” a járvány áldozati statisztikában az év végére. Vagyis le.

Uff!

Nagymaros, 2021. január 6.